

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Crowdfunding and Its Role in Strengthening the Resistance Economy in Iran: Analytical Framework, Opportunities, Challenges and Policy Requirements

Mohsen Gol Sorkh Haq^a, Asghar Asgharzadeh^a, Fardin Alipoor^{a*}

^a National Defense University, Tehran, Iran.

^b AJA Command and staff University, Tehran, Iran.

^c Khatam University, Tehran, Iran.

*. Corresponding Author's Email: fardin.alipoor.74@gmail.com

PAPER INFO

Paper history:

Received: 02 January 2026

Revised: 16 February 2026

Accepted in revised form: 10 March 2026

Published: 10 May 2026

Keywords:

Crowdfunding
Resistance Economy
Economic Policies

How to cite: Gol Sorkh Haq, M., Asgharzadeh, A., & Alipoor, F., (2026). Crowdfunding and Its Role in Strengthening the Resistance Economy in Iran: Analytical Framework, Opportunities, Challenges and Policy Requirements, *Economics and Financial Policymaking*, 3(1), 35-47.

©2026 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

ABSTRACT

Crowdfunding, as an innovative model for financing projects through small-scale investments from the general public, has garnered significant attention in recent years, particularly in developing countries. In Iran, this financing model can play an effective role in realizing a resilient economy. This study aims to examine the opportunities, challenges, and policy requirements of crowdfunding in line with strengthening the resilient economy in Iran. This research employed a systematic review method to analyze scientific articles and authoritative reports. The results indicate that crowdfunding can provide opportunities such as supporting startups, increasing public participation in economic projects, and creating employment. However, challenges including the lack of a proper legal framework, low public trust in online platforms, infrastructural limitations, and cultural issues hinder the development of this model. To effectively harness these potentials, policy requirements such as formulating clear regulations, raising public awareness, supporting domestic platforms, and developing technical infrastructure are essential. This study emphasizes the necessity of developing supportive policies and creating suitable legal and cultural foundations for the expansion of crowdfunding in Iran.

1. Introduction

In recent years, the global financial landscape has been significantly reshaped by technological innovations, one of the most notable being the emergence and rapid expansion of crowdfunding. Crowdfunding is a novel financing model that leverages online platforms to aggregate small-scale investments from a large number of individuals to fund projects, businesses, or ideas (Belleflamme et al., 2015; Moritz & Block, 2016). This mechanism has emerged as a vital alternative to traditional funding sources, such as bank loans and venture capital, particularly for innovative startups and small and medium-

sized enterprises (SMEs) that often face barriers to accessing conventional finance (Deng et al., 2022).

In the specific context of Iran, the need for innovative financial tools is amplified by a unique set of economic challenges and structural problems. The nation's economic strategy is significantly guided by the concept of the "Resistance Economy," a doctrine originally introduced in 2011 by the Supreme Leader to counter the adverse effects of international sanctions and internal economic vulnerabilities. This strategy prioritizes the fortification of domestic production, the reduction of import dependency, the enhancement of internal capabilities, and the

cultivation of a resilient, self-sufficient economic structure (Amiri et al., 2018; Dehghani et al., 2024). Crowdfunding aligns intrinsically with these principles by providing a mechanism to mobilize internal capital, foster entrepreneurship, and finance development projects directly through public participation, thereby reducing reliance on foreign investment and volatile state budgets (Jafari & Faghihi, 2024; Salamzadeh et al., 2025).

Despite its considerable potential, the adoption of crowdfunding in Iran remains nascent and underdeveloped. The successful implementation of this model as an instrument of the Resistance Economy is contingent upon a thorough understanding of its specific opportunities, the complex challenges it faces, and the essential policy prerequisites for its growth. This systematic review aims to provide a comprehensive analysis of these three dimensions. The primary objective is to delineate how crowdfunding can be optimized to strengthen Iran's Resistance Economy by critically synthesizing existing scientific literature and authoritative reports. The study not only identifies and analyzes the potential benefits and obstacles but also proposes a set of actionable policy requirements necessary to create a conducive ecosystem for crowdfunding's effective and sustainable development.

2. Methods and Materials

This study employed a systematic review methodology, conducted in strict accordance with the PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) 2020 guidelines to ensure rigor, transparency, and reproducibility (Tugwell & Tovey, 2021). A systematic and comprehensive search was conducted across several major academic databases, including Google Scholar, Scopus, PubMed, and the Scientific Information Database (SID) for Persian-language sources. The search strategy utilized a combination of keywords such as "Crowdfunding," "Resilience Economy," "Economic Resistance," "Iran," "Crowdfunding in Iran," and "Fintech," and was time-bound to cover literature published between 2010 and 2024. The initial search across all databases yielded a total of 45 articles. A rigorous multi-stage screening process was then implemented, beginning with the removal of 5 duplicate articles, followed by the exclusion of 7 non-English articles and 3 articles deemed irrelevant to the core topics. The full texts of the remaining 20 articles were meticulously assessed for methodological quality, leading to the exclusion of 10 additional articles: 4 due to invalid data and 6 due to poor research design. Ultimately, a final corpus of 10 high-quality articles was selected for in-depth synthesis. To ensure objectivity, all stages of article identification and quality appraisal were conducted independently by two experienced researchers, with any discrepancies resolved through structured team discussions until mutual consensus was reached.

3. Findings

The thematic synthesis of the 10 selected articles revealed a consistent set of interconnected findings across three domains. Foremost among the identified opportunities, the literature consistently demonstrates that crowdfunding possesses substantial potential to support

startups and innovative SMEs by providing an alternative to inaccessible traditional bank financing (Amiri et al., 2018; Belleflamme et al., 2015; Dehghani et al., 2024; Deng et al., 2022). This is intrinsically linked to its capacity for job creation and the reduction of unemployment, as facilitating the growth of these SMEs—the primary engines of employment—directly generates new opportunities, especially for the youth (Farber & Yehezkel, 2025; Mirzaei, 2022; Seyedi et al., 2025). Complementing these economic outputs, crowdfunding serves as a mechanism for increasing public participation, democratizing economic involvement, and fostering a collective spirit of investment that aligns with the people-centered philosophy of the Resistance Economy (Hoque, 2024; Jafari & Faghihi, 2024; Salamzadeh et al., 2025). However, the realization of these benefits is severely obstructed by a cluster of formidable challenges. The most critical barrier is the absence of a transparent legal and regulatory framework, which creates a climate of legal ambiguity, deters investors, and allows platforms to operate without formal oversight (Mirzaei, 2022; Salamzadeh et al., 2025; Seyedi et al., 2025). This systemic flaw is compounded by a profound crisis of public trust in online platforms, rooted in a cultural preference for tangible assets like gold and real estate, a lack of operational transparency, and negative prior experiences (Farber & Yehezkel, 2025; Jafari & Faghihi, 2024). Further hindering progress are concrete infrastructural limitations, including inconsistent high-speed internet access, the scarcity of secure domestic online payment gateways, and the operational isolation imposed by international sanctions (Amiri et al., 2018; Seyedi et al., 2025). To navigate this complex landscape, the literature prescribes a set of integrated policy requirements. The most urgent recommendation is the state-led formulation and enforcement of a clear, dedicated legal-regulatory code to establish systemic trust and protect all stakeholders (Amiri et al., 2018; Farber & Yehezkel, 2025; Mirzaei, 2022; Seyedi et al., 2025). This legal foundation must be complemented by a vigorous, government-backed public awareness and cultural promotion campaign aimed at demystifying digital investment and building financial literacy among the public, entrepreneurs, and students (Jafari & Faghihi, 2024; Salamzadeh et al., 2025; Seyedi et al., 2025). In parallel, the state must provide tangible technical and financial support to develop robust domestic platforms and the secure technological infrastructure essential for their operation, simultaneously creating protective incentives to attract and reassure micro-investors (Amiri et al., 2018; Jafari & Faghihi, 2024; Seyedi et al., 2025).

4. Discussion and Conclusion

This systematic review confirms that crowdfunding presents a strategically coherent, high-potential instrument for advancing the goals of the Resistance Economy in Iran. By channeling micro-investments into startups and SMEs, it can simultaneously foster a culture of public economic participation, fuel domestic production, stimulate job creation, and reduce the economy's vulnerability to external shocks. However, this potential remains profoundly untapped due to a nexus of critical impediments, primarily the absence of a clear legal

framework, which creates a climate of high uncertainty and is compounded by a crisis of public trust and material infrastructural deficiencies. Consequently, the realization of crowdfunding's benefits is strictly conditional upon a proactive, multi-faceted, and integrated policy approach. The foremost recommendation is the swift enactment of a dedicated, transparent, and enforceable legal-regulatory code, paired with sustained, nationwide public awareness campaigns to shift cultural perceptions. Simultaneously, the state must provide tangible support to establish and nurture robust domestic crowdfunding platforms that can

operate independently of sanction-related constraints. In sum, crowdfunding can serve as a powerful lever for strengthening Iran's economic resilience, but only if the government strategically and systematically constructs the requisite legal, cultural, and technological ecosystem to support its safe and widespread adoption.

Conflict of Interest

The Authors, while observing publication ethics in the referencing, declare the absence of interest of conflict.

تأمین مالی جمعی و نقش آن در تقویت اقتصاد مقاومتی در ایران: چارچوب تحلیلی، فرصت‌ها، چالش‌ها و الزامات سیاستی

محسن گل‌سرخ حق^۱، اصغر اصغرزاده^۲، فردین علیپور^{۳*}

۱. دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران.

۲. دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، تهران، ایران.

۳. دانشگاه خاتم، تهران، ایران.

* ایمیل نویسنده مسئول مکاتبه fardin.alipoor.74@gmail.com

اطلاعات مقاله

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۰/۱۲

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۱/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۲/۱۹

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۲/۲۰

کلیدواژگان:

تأمین مالی جمعی
اقتصاد مقاومتی
سیاست‌های اقتصادی

شیوه استناددهی:

گل‌سرخ حق، محسن، اصغرزاده، اصغر، و علیپور، فردین، (۱۴۰۵). تأمین مالی جمعی و نقش آن در تقویت اقتصاد مقاومتی در ایران: چارچوب تحلیلی، فرصت‌ها، چالش‌ها و الزامات سیاستی. *اقتصاد و سیاست‌گذاری مالی*، ۳(۱)، ۳۵-۴۷.

© ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این

مقاله متعلق به نویسنده است.

انتشار این مقاله به صورت دسترسی

آزاد مطابق گواهی (CC BY-NC)

(4.0) صورت گرفته است.

۱. مقدمه

در سال‌های اخیر، جهان شاهد تحولات شگرفی در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فناوری بوده است. یکی از این

تحولات چشمگیر، ظهور و گسترش تأمین مالی جمعی^۱ به‌عنوان یک مدل نوین تأمین مالی است که به کمک پلتفرم‌های آنلاین، به افراد و کسب‌وکارها این امکان را می‌دهد تا سرمایه‌گذاری‌های

خرد را از طریق جمع‌آوری منابع مالی از عموم مردم جذب کنند (بلفلام^۱ و همکاران، ۲۰۱۵؛ موریتس و بلاک^۲، ۲۰۱۶). این روش به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، برای پروژه‌های نوآورانه، استارت‌آپ‌ها، کسب‌وکارهای کوچک و متوسط، و حتی پروژه‌های عام‌المنفعه، به‌عنوان یک راهکار جایگزین برای تأمین مالی از منابع سنتی مانند وام‌های بانکی و سرمایه‌گذاران بزرگ مطرح شده است. در واقع، تأمین مالی جمعی به سرمایه‌گذاران خرد این فرصت را می‌دهد تا در پروژه‌ها و ایده‌هایی که معمولاً در دسترس آن‌ها قرار ندارد، مشارکت کنند (دنگ^۳ و همکاران، ۲۰۲۲).

در ایران، با توجه به تحولات اقتصادی و مشکلات ساختاری موجود، نیاز به توسعه ابزارهای نوین تأمین مالی به‌ویژه در زمینه اقتصاد مقاومتی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اقتصاد مقاومتی به‌عنوان یکی از ارکان اساسی استراتژی‌های اقتصادی کشور، به مجموعه‌ای از سیاست‌ها و اقدامات اطلاق می‌شود که هدف آن، تقویت تولید داخلی، کاهش وابستگی به واردات، افزایش توانمندی‌های داخلی و مقابله با بحران‌های اقتصادی است (دهقانی^۴ و همکاران، ۲۰۲۴). در این راستا، استفاده از روش‌های نوین تأمین مالی مانند تأمین مالی جمعی می‌تواند به‌عنوان ابزاری مهم برای تسهیل فرآیندهای اقتصادی، کارآفرینی و سرمایه‌گذاری در پروژه‌های مقاومتی و توسعه‌ای مطرح شود.

ایران، به‌عنوان کشوری در حال توسعه، با چالش‌های مختلفی مواجه است که بر روند توسعه اقتصادی آن تأثیر می‌گذارد. نوسانات ارزی، مشکلات نقدینگی، و محدودیت‌های موجود در دسترسی به منابع مالی، از جمله این چالش‌ها هستند. از این‌رو، ایجاد راه‌کارهایی برای جذب منابع مالی از داخل کشور و کاهش وابستگی به سرمایه‌های خارجی یکی از اهداف اصلی اقتصاد مقاومتی است (دهقانی و همکاران، ۲۰۲۴). تأمین مالی جمعی، به‌ویژه در شرایط اقتصادی کنونی ایران، می‌تواند فرصتی برای جلب مشارکت عمومی در پروژه‌های اقتصادی و اجتماعی باشد. این امر نه تنها به‌طور مستقیم در افزایش اشتغال و رشد کسب‌وکارها نقش دارد، بلکه موجب تقویت روحیه همکاری و همبستگی ملی نیز خواهد شد (سلام‌زاده^۵ و همکاران، ۲۰۲۵).

با توجه به پتانسیل‌های موجود در ایران و قابلیت‌های تأمین مالی جمعی، لازم است که این ابزار در چارچوب اقتصاد مقاومتی مورد استفاده قرار گیرد (جعفری و فقیهی^۶، ۲۰۲۴). از سوی

دیگر، به‌دلیل نوپایی این مدل تأمین مالی در ایران، بررسی چالش‌ها، فرصت‌ها و الزامات سیاستی در راستای پیاده‌سازی موفق آن ضروری است. استفاده از تأمین مالی جمعی در راستای اقتصاد مقاومتی نه تنها می‌تواند به تأمین منابع مالی برای پروژه‌های کوچک و متوسط کمک کند، بلکه با ایجاد شفافیت، اعتماد عمومی، و استفاده از فناوری‌های نوین، می‌تواند زمینه‌ساز توسعه پایدار و تقویت خودکفایی اقتصادی باشد (دهقانی و همکاران، ۲۰۲۴).

هدف اصلی این مقاله بررسی نقش تأمین مالی جمعی در تقویت اقتصاد مقاومتی در ایران است. این مقاله با استفاده از روش مرور سیستماتیک، به تحلیل جامع و علمی از فرصت‌ها، چالش‌ها و الزامات سیاستی این روش در ایران خواهد پرداخت. در ابتدا، مفاهیم اساسی تأمین مالی جمعی و اقتصاد مقاومتی تشریح خواهد شد. سپس، در چارچوب مطالعات موجود، فرصت‌ها و چالش‌هایی که تأمین مالی جمعی می‌تواند در مسیر تقویت اقتصاد مقاومتی در ایران ایجاد کند، مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در نهایت، الزامات و سیاست‌های موردنیاز برای گسترش و بهره‌برداری از این روش تأمین مالی در راستای اهداف اقتصاد مقاومتی ارائه خواهد شد.

پژوهش در این زمینه به‌ویژه برای سیاست‌گذاران اقتصادی و نهادهای دولتی و خصوصی که در فرآیند توسعه اقتصادی ایران دخیل هستند، اهمیت بسیاری دارد. با شناسایی و رفع موانع موجود و پیشنهاد راه‌حل‌های عملی، می‌توان از تأمین مالی جمعی به‌عنوان ابزاری مؤثر برای ایجاد تحولی بزرگ در توسعه اقتصادی ایران استفاده کرد. لذا این مقاله نه تنها به تبیین و تحلیل نقش تأمین مالی جمعی در تقویت اقتصاد مقاومتی می‌پردازد، بلکه به ارائه راه‌کارهای عملی برای بهبود سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در این حوزه نیز توجه دارد.

۲. مرور ادبیات

۲-۱. تعریف تأمین مالی جمعی

تأمین مالی جمعی به فرآیندی اطلاق می‌شود که در آن پروژه‌ها یا کسب‌وکارها برای تأمین سرمایه مورد نیاز خود، از سرمایه‌های خرد افراد در جامعه استفاده می‌کنند. این فرآیند معمولاً از طریق پلتفرم‌های آنلاین انجام می‌شود که به افراد این امکان را می‌دهند تا در پروژه‌های مختلف سرمایه‌گذاری کنند. انواع مختلف تأمین مالی جمعی عبارتند از:

- **تأمین مالی جمعی بر اساس اهدای مالی^۷:** در این مدل، افراد بدون انتظار دریافت سود یا بازپرداخت، به پروژه‌ها یا ایده‌های مختلف کمک مالی می‌کنند.

7. Donation-based Crowdfunding

1. Belleflamme et al.
2. Moritz & Block
3. Deng et al.
4. Dehghani et al.
5. Salamzadeh et al.
6. Jafari & Faghihi

خارجی در دسترس نیستند، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند (دهقانی و همکاران، ۲۰۲۴).

۲-۴. بررسی تجربیات جهانی در زمینه تأمین مالی جمعی

تأمین مالی جمعی در سطح جهانی از ابتدای دهه ۲۰۰۰ به‌ویژه در کشورهای توسعه‌یافته مانند ایالات متحده، بریتانیا و چین به سرعت رشد کرده است. در این کشورها، پلتفرم‌های مختلفی برای جمع‌آوری سرمایه از مردم ایجاد شده‌اند که در زمینه‌های مختلف از جمله استارت‌آپ‌ها، پروژه‌های اجتماعی، هنر و سرگرمی، و حتی کمک‌های انسان‌دوستانه به‌کار گرفته شده‌اند. برخی از مشهورترین پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی شامل Kickstarter، Indiegogo، GoFundMe، و Crowdfunder هستند (هوگ^۵، ۲۰۲۴).

در کشورهای در حال توسعه نیز، تأمین مالی جمعی به‌عنوان ابزاری برای تسهیل دسترسی به منابع مالی در دسترس قرار گرفته است. در چین، پلتفرم‌های P2P (Peer-to-Peer) مانند Renren و Lufax توانسته‌اند نقش بسزایی در تأمین مالی کسب‌وکارها و پروژه‌های مختلف ایفا کنند (تیان^۶ و همکاران، ۲۰۲۴).

در ایران، به‌رغم پتانسیل‌های موجود، استفاده از تأمین مالی جمعی به‌طور گسترده توسعه نیافته است. موانع قانونی، فرهنگی و اقتصادی، از جمله عواملی هستند که مانع از رشد این مدل در کشور شده‌اند. با این حال، مطالعات نشان می‌دهند که با توجه به ظرفیت‌های بالای جمعیت ایران و رشد فناوری‌های دیجیتال، تأمین مالی جمعی می‌تواند به‌عنوان یک ابزار مؤثر در راستای توسعه اقتصاد مقاومتی و تحقق اهداف آن مطرح شود.

۳. روش‌شناسی

این مطالعه به‌منظور بررسی نقش تأمین مالی جمعی در تقویت اقتصاد مقاومتی در ایران، از روش مرور سیستماتیک استفاده کرده است. مرور سیستماتیک روشی علمی و جامع است که به‌منظور جمع‌آوری، ارزیابی و تحلیل دقیق نتایج مطالعات مختلف برای پاسخ به سوالات خاص تحقیقاتی به‌کار می‌رود. این روش در مقایسه با سایر روش‌ها، از اعتبار بالاتری برخوردار است چراکه نتایج آن بر اساس شواهد موجود در مقالات علمی و گزارش‌های معتبر می‌باشد.

در این مطالعه، ابتدا به شناسایی و انتخاب مقالات علمی معتبر پرداخته شده و سپس داده‌ها از این مقالات استخراج و تحلیل شدند. مراحل مختلف انجام مرور سیستماتیک بر اساس

• **تأمین مالی جمعی بر اساس پاداش^۱:** در این مدل، افراد با سرمایه‌گذاری در پروژه‌ها، به‌طور معمول پاداش یا محصولاتی را دریافت می‌کنند.

• **تأمین مالی جمعی بر اساس سهام^۲:** در این مدل، افراد در ازای سرمایه‌گذاری، سهام یا بخشی از مالکیت پروژه‌ها را دریافت می‌کنند.

• **تأمین مالی جمعی بر اساس قرض^۳:** در این مدل، افراد به پروژه‌ها قرض می‌دهند و در ازای آن، بازپرداخت با بهره دریافت می‌کنند (بلفلام و همکاران، ۲۰۱۵).

در این مقاله، به‌ویژه به مدل‌های پاداش و سهام در راستای اقتصاد مقاومتی و پروژه‌های توسعه‌ای ایران توجه خواهد شد.

۲-۲. اقتصاد مقاومتی در ایران

اقتصاد مقاومتی به سیاست‌ها و استراتژی‌هایی اطلاق می‌شود که هدف آن‌ها افزایش توانمندی‌های داخلی و کاهش وابستگی به منابع خارجی است. در این راستا، تقویت تولید داخلی، افزایش بهره‌وری، و توسعه منابع مالی پایدار از جمله اهداف اصلی اقتصاد مقاومتی محسوب می‌شوند. این مفهوم ابتدا در سال ۱۳۹۰ توسط مقام معظم رهبری در ایران مطرح شد و به‌عنوان یک استراتژی بلندمدت برای مقابله با تحریم‌ها و بحران‌های اقتصادی شناخته شد. در چارچوب این استراتژی، توجه به ظرفیت‌های داخلی، بهبود فضای کسب‌وکار، و استفاده از فناوری‌های نوین برای افزایش کارایی و کاهش هزینه‌ها از جمله اصول اساسی به‌شمار می‌آید (امیری^۴ و همکاران، ۲۰۱۸؛ دهقانی و همکاران، ۲۰۲۴).

در واقع، اقتصاد مقاومتی نه‌تنها به مدیریت بحران‌ها و کاهش آسیب‌پذیری‌های اقتصادی کمک می‌کند، بلکه زمینه‌ساز ایجاد توسعه پایدار و رشد اقتصادی در بلندمدت خواهد بود. برای تحقق این اهداف، تأمین مالی پروژه‌ها و کسب‌وکارها با استفاده از منابع داخلی و مدل‌های نوین، از جمله تأمین مالی جمعی، امری ضروری است.

۲-۳. ارتباط تأمین مالی جمعی با اقتصاد مقاومتی

تأمین مالی جمعی به‌عنوان ابزاری نوین در راستای اقتصاد مقاومتی می‌تواند نقشی مؤثر ایفا کند. استفاده از این روش می‌تواند به تأمین منابع مالی برای پروژه‌های تولیدی، فناوری، و نوآورانه که می‌خواهند در داخل کشور اجرا شوند، کمک کند. این ابزار به‌ویژه در مواقعی که منابع دولتی یا سرمایه‌گذاران

1. Reward-based Crowdfunding
2. Equity Crowdfunding
3. Debt Crowdfunding
4. Amiri et al.

5. Hoque
6. Tian et al.

استانداردهای PRISMA^۱ تنظیم شده است (تاگول و تووی^۲، ۲۰۲۱).

این استاندارد شامل مراحل خاصی برای جستجو، انتخاب، ارزیابی و تحلیل داده‌ها است که در ادامه به تفصیل توضیح داده خواهد شد.

۳-۱. مراحل انجام مرور سیستماتیک

الف) شناسایی مقالات

در ابتدا، جستجو در پایگاه‌های داده علمی معتبر انجام شد. پایگاه‌های داده‌ای مانند Google Scholar، Scopus، PubMed و SID برای شناسایی مقالات مرتبط با تأمین مالی جمعی و اقتصاد مقاومتی استفاده شدند. همچنین، مقالات فارسی و انگلیسی از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۴ بررسی شدند تا اطلاعات به‌روز و معتبر جمع‌آوری شود. از کلمات کلیدی شامل "Crowdfunding"، "Resilient Economy"، "Iran"، "Economic Resistance"، "Crowdfunding in Iran" برای جستجو استفاده گردید.

ب) انتخاب مقالات

پس از شناسایی مقالات، فاز انتخاب مقالات با استفاده از معیارهای خاصی انجام شد:

- **ارتباط با موضوع:** مقالاتی که به‌طور مستقیم به تأمین مالی جمعی یا اقتصاد مقاومتی پرداخته بودند، انتخاب شدند.
- **نوع مقاله:** مقالات علمی، پژوهشی، و گزارش‌های معتبر دولتی و بین‌المللی مورد نظر قرار گرفتند.
- **کیفیت متدولوژیکی:** مقالاتی که دارای روش تحقیق معتبری بودند، بر اساس معیارهای کیفیت تحقیق (مانند طراحی پژوهش و اندازه نمونه) انتخاب شدند.

در این مرحله، مقالاتی که به نظر می‌رسید برای تحقیق مناسب نیستند، حذف شدند.

ج) ارزیابی کیفیت مقالات

پس از انتخاب مقالات، مرحله ارزیابی کیفیت آن‌ها آغاز شد. این مرحله بر اساس استانداردهای کیفیت تحقیق و رعایت اصول علمی انجام شد. معیارهایی مانند وضوح اهداف تحقیق، دقت در روش‌شناسی، اعتبار داده‌ها و شفافیت نتایج برای ارزیابی کیفیت مقالات مورد استفاده قرار گرفتند.

د) استخراج داده‌ها

پس از انتخاب مقالات مناسب و ارزیابی کیفیت آن‌ها، داده‌های کلیدی از مقالات منتخب استخراج شدند. این داده‌ها شامل:

- روش‌های مختلف تأمین مالی جمعی مورد استفاده در ایران.
- فرصت‌ها و چالش‌های موجود در استفاده از تأمین مالی جمعی در راستای اقتصاد مقاومتی.
- الزامات و پیشنهادات سیاستی برای توسعه و بهره‌برداری از تأمین مالی جمعی در ایران.

ه) تحلیل داده‌ها

در این مرحله، داده‌های استخراج شده از مقالات منتخب به‌منظور شناسایی روندها، الگوها، و پیشنهادات کلی در رابطه با تأمین مالی جمعی و اقتصاد مقاومتی در ایران تجزیه و تحلیل شدند. تحلیل داده‌ها بر اساس چارچوب تحلیلی که شامل فرصت‌ها، چالش‌ها، و الزامات سیاستی است، انجام شد.

۳-۲. چارچوب تحلیلی

برای تحلیل داده‌ها از چارچوب تحلیلی سه‌بعدی استفاده شده است که شامل بررسی فرصت‌ها، چالش‌ها و الزامات سیاستی در راستای استفاده از تأمین مالی جمعی در تقویت اقتصاد مقاومتی در ایران می‌باشد:

- **فرصت‌ها:** در این بخش، به شناسایی مزایای تأمین مالی جمعی در راستای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی پرداخته خواهد شد. این فرصت‌ها می‌تواند شامل افزایش دسترسی به منابع مالی، تقویت روحیه مشارکت عمومی، کاهش وابستگی به منابع خارجی و توسعه پروژه‌های کارآفرینی باشد.
- **چالش‌ها:** این بخش به مشکلات و موانعی که در مسیر پیاده‌سازی تأمین مالی جمعی در ایران وجود دارد، پرداخته می‌شود. چالش‌هایی مانند نبود زیرساخت‌های قانونی، مشکلات فرهنگی، و عدم اعتماد عمومی به این پلتفرم‌ها از جمله این موانع هستند.
- **الزامات سیاستی:** در این بخش، به بررسی سیاست‌ها و تدابیری که دولت و نهادهای مربوطه باید برای بهره‌برداری از پتانسیل تأمین مالی جمعی اتخاذ کنند، پرداخته خواهد شد. این سیاست‌ها می‌تواند شامل تقویت چارچوب‌های قانونی، ایجاد زیرساخت‌های مناسب، و آگاه‌سازی عمومی در مورد فواید تأمین مالی جمعی باشد.

1. Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses
2. Tugwell & Tovey

۱) حذف مقالات تکراری: پس از جستجو، مقالات تکراری که در دو یا چند پایگاه داده مختلف شناسایی شده بودند، حذف شدند. تعداد مقالات حذف شده در این مرحله ۵ مقاله بود.

۲) غربالگری مقالات: در این مرحله، مقالاتی که از نظر موضوعی و کیفی با موضوع تأمین مالی جمعی و اقتصاد مقاومتی مرتبط نبودند، حذف شدند. این مرحله شامل حذف ۲۰ مقاله بود که به دلیل عدم تطابق با معیارهای تحقیق حذف شدند.

۳) ارزیابی کیفیت مقالات: در این مرحله، مقالاتی که از نظر کیفیت علمی و متدولوژیکی قابل قبول نبودند (مانند مقالات با طراحی ضعیف تحقیق یا فقدان داده‌های معتبر) از فرآیند حذف شدند. تعداد این مقالات حذف شده ۱۰ مقاله بود.

۴) مقالات نهایی: در نهایت، ۱۰ مقاله برای تحلیل نهایی و استخراج داده‌ها باقی ماندند. این مقالات شامل منابع معتبر در حوزه تأمین مالی جمعی و اقتصاد مقاومتی بودند که برای تجزیه و تحلیل‌های بعدی استفاده شدند.

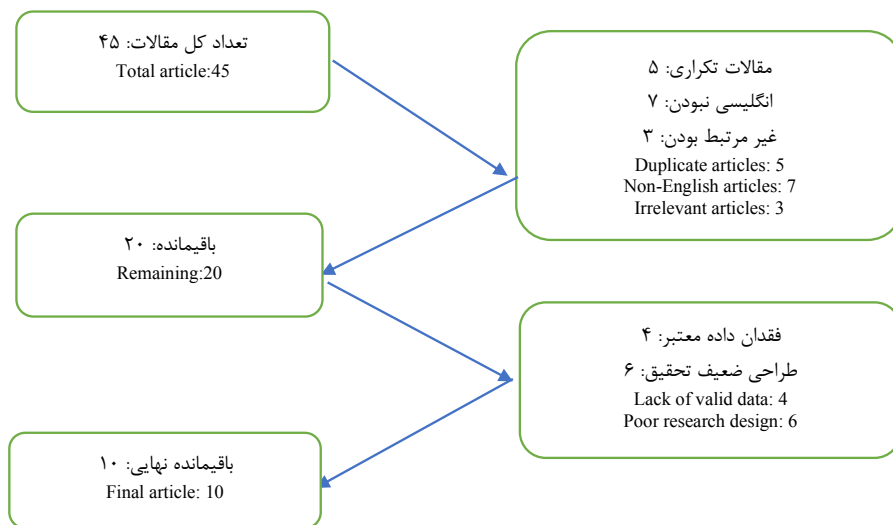
۳-۳. استانداردهای PRISMA در این مطالعه

برای اطمینان از صحت و دقت مرور سیستماتیک، از استانداردهای PRISMA استفاده شده است. این استانداردها شامل مراحل خاصی هستند که به ترتیب باید انجام شوند:

- شناخت منابع اطلاعاتی: جستجوی سیستماتیک در پایگاه‌های داده برای شناسایی مقالات مرتبط.
- انتخاب مقالات: انتخاب مقالات بر اساس معیارهای از پیش تعیین شده.
- ارزیابی کیفیت: بررسی کیفیت مقالات از نظر علمی و متدولوژیکی.
- استخراج داده‌ها: استخراج داده‌های مرتبط از مقالات.
- گزارش‌دهی: ارائه نتایج به صورت شفاف و منظم با استفاده از نمودارها و جداول.

۳-۴. مراحل انتخاب مقالات

شناسایی مقالات اولیه: ابتدا، جستجو در پایگاه‌های داده مختلف انجام شده است. تعداد کل مقالات شناسایی شده برابر با ۴۵ مقاله بوده است.

نمودار ۱. نمودار پریماسا
Chart 1. Prisma chart

این فرآیند به منظور تضمین رعایت استانداردهای علمی و متدولوژیکی و همچنین جلوگیری از سوگیری‌های فردی در انتخاب مقالات و تحلیل نتایج انجام شد. در صورت بروز هرگونه اختلاف در ارزیابی کیفیت مقالات یا انتخاب نهایی آن‌ها، تصمیم‌گیری نهایی بر اساس مشورت و بحث میان محققان صورت گرفت.

برای اطمینان از دقت و اعتبار نتایج این مرور سیستماتیک، تمام مراحل شناسایی، انتخاب و ارزیابی مقالات توسط دو نفر از محققان با تجربه انجام شد. هر دو محقق به طور مستقل مقالات را جستجو، غربالگری و ارزیابی کردند. سپس، اختلافات احتمالی بین نتایج آن‌ها در جلسات تیمی بررسی شد و در صورت نیاز، به توافق رسیدند.

۴. یافته‌ها

این مطالعه پس از بررسی مقالات موجود در زمینه تأمین مالی جمعی و اقتصاد مقاومتی در ایران، به نتایج زیر دست یافته است که می‌تواند در سیاست‌گذاری و توسعه این حوزه در کشور مفید باشد. یافته‌ها در سه بخش اصلی فرصت‌ها، چالش‌ها و الزامات سیاستی که در راستای تقویت اقتصاد مقاومتی با استفاده از تأمین مالی جمعی قابل‌توجه هستند، دسته‌بندی شده‌اند.

۴-۱. فرصت‌ها

بر اساس نتایج این مطالعه و تجزیه و تحلیل مقالات منتخب، تأمین مالی جمعی در ایران پتانسیل ایجاد فرصت‌های فراوانی در راستای تقویت اقتصاد مقاومتی دارد. این فرصت‌ها می‌توانند به توسعه پایدار، افزایش کارآفرینی و اشتغال‌زایی، و بهبود فضای اقتصادی کشور کمک کنند. یافته‌ها در این بخش شامل سه فرصت اصلی هستند که در اکثر مقالات بررسی شده به آن‌ها اشاره شده است.

۴-۱-۱. حمایت از استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای نوپا

یکی از مهم‌ترین فرصت‌های موجود در استفاده از تأمین مالی جمعی، حمایت از استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای نوپا است. در ۴ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب، تأمین مالی جمعی به‌عنوان ابزاری مؤثر برای کمک به استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای نوپا معرفی شده است. این فرصت به‌ویژه زمانی که دسترسی به منابع مالی سنتی مانند وام‌های بانکی برای این کسب‌وکارها دشوار است، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند (امیری و همکاران، ۲۰۱۸؛ بلفلام و همکاران، ۲۰۱۵؛ دهقانی و همکاران، ۲۰۲۴؛ دنگ و همکاران، ۲۰۲۲).

کاهش وابستگی به منابع بانکی: استارت‌آپ‌ها معمولاً به دلیل نداشتن سابقه مالی مناسب یا طرح‌های نوآورانه، نمی‌توانند به راحتی از وام‌های بانکی استفاده کنند. تأمین مالی جمعی این امکان را فراهم می‌کند که منابع مالی مورد نیاز پروژه‌ها و کسب‌وکارهای نوپا از طریق سرمایه‌گذاری‌های خرد از عموم مردم تأمین شود (امیری و همکاران، ۲۰۱۸؛ دهقانی و همکاران، ۲۰۲۴).

کمک به پروژه‌های نوآورانه: بسیاری از استارت‌آپ‌ها در مراحل ابتدایی با چالش‌های مالی مواجه هستند. تأمین مالی جمعی به این استارت‌آپ‌ها این امکان را می‌دهد که ایده‌های نوآورانه خود را در معرض دید عموم قرار دهند و از مشارکت مردم بهره‌برداری کنند (بلفلام و همکاران، ۲۰۱۵؛ دنگ و همکاران، ۲۰۲۲).

۴-۱-۲. افزایش مشارکت مردم در اقتصاد

یکی دیگر از فرصت‌های مهم تأمین مالی جمعی در ایران، افزایش مشارکت مردم در اقتصاد است. در ۳ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب، تأمین مالی جمعی به‌عنوان ابزاری برای مشارکت عمومی در پروژه‌های اقتصادی و اجتماعی مورد تأکید قرار گرفته است (هوک، ۲۰۲۴؛ جعفری و فقیهی، ۲۰۲۴؛ سلام‌زاده و همکاران، ۲۰۲۵).

- **تقویت روحیه همکاری و همبستگی اجتماعی:** تأمین مالی جمعی می‌تواند به مردم این فرصت را بدهد که در پروژه‌های اقتصادی و اجتماعی سرمایه‌گذاری کنند و به این ترتیب حس مسئولیت و مشارکت اجتماعی در بین مردم تقویت می‌شود (جعفری و فقیهی، ۲۰۲۴).
- **ایجاد اطمینان در بین سرمایه‌گذاران خرد:** از آنجا که تأمین مالی جمعی امکان سرمایه‌گذاری‌های خرد و کوچک را فراهم می‌آورد، این مدل می‌تواند برای افرادی که تمایل دارند در پروژه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی مشارکت کنند، جذاب باشد (هوک، ۲۰۲۴؛ تیان و همکاران، ۲۰۲۴).

۴-۱-۳. ایجاد اشتغال و کاهش بیکاری

تأمین مالی جمعی می‌تواند نقش مهمی در ایجاد اشتغال و کاهش بیکاری در ایران ایفا کند. در ۵ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب، به این نکته اشاره شده است که استفاده از این مدل تأمین مالی می‌تواند باعث ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و کاهش بیکاری، به‌ویژه در بخش‌های کارآفرینی و فناوری شود (امیری و همکاران، ۲۰۱۸؛ فاربر و یحزکل، ۲۰۲۵؛ میرزایی، ۲۰۲۲؛ سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

پشتیبانی از کسب‌وکارهای کوچک و متوسط: این کسب‌وکارها به‌طور معمول منبع اصلی اشتغال‌زایی در کشورها به‌شمار می‌روند. تأمین مالی جمعی می‌تواند به این کسب‌وکارها کمک کند تا منابع مالی مورد نیاز خود را تأمین کرده و در نتیجه بتوانند افراد بیشتری را استخدام کنند (امیری و همکاران، ۲۰۱۸؛ میرزایی، ۲۰۲۲؛ سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

افزایش فرصت‌های شغلی برای جوانان: به‌ویژه برای جوانان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی که به دنبال ایجاد کسب‌وکار خود هستند، تأمین مالی جمعی می‌تواند به‌عنوان راهی برای شروع یک کسب‌وکار و جذب سرمایه‌های لازم به‌کار رود (فاربر و یحزکل، ۲۰۲۵).

۴-۱-۴. نتیجه‌گیری فرصت‌ها

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از تجزیه و تحلیل مقالات منتخب، می‌توان نتیجه گرفت که تأمین مالی جمعی یک ابزار مؤثر در راستای تقویت اقتصاد مقاومتی است که می‌تواند فرصت‌های فراوانی برای حمایت از استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای نوپا، افزایش مشارکت عمومی و ایجاد اشتغال و کاهش بیکاری ایجاد کند. این فرصت‌ها می‌توانند به‌طور قابل توجهی در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی کمک کنند و به ایران کمک کنند تا در برابر چالش‌های اقتصادی داخلی و خارجی مقاوم‌تر شود.

۴-۲. چالش‌ها

با وجود پتانسیل‌های بالا برای استفاده از تأمین مالی جمعی در راستای تقویت اقتصاد مقاومتی در ایران، این مدل با چالش‌ها و موانع مختلفی مواجه است. در این بخش، به بررسی این چالش‌ها و مشکلات پرداخته شده است که در ۶ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب به‌طور خاص مورد بحث قرار گرفته‌اند. این چالش‌ها شامل مسائل قانونی، فرهنگی، و زیرساختی هستند که برای بهره‌برداری مؤثر از تأمین مالی جمعی باید برطرف شوند (دنگ و همکاران، ۲۰۲۲؛ فاربر و یحزکل، ۲۰۲۵؛ جعفری و فقیهی، ۲۰۲۴؛ میرزایی، ۲۰۲۲؛ سلام‌زاده و همکاران، ۲۰۲۵؛ سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

۴-۲-۱. نبود چارچوب قانونی مناسب

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها در مسیر توسعه تأمین مالی جمعی در ایران، نبود قوانین شفاف و جامع برای نظارت بر پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی است. در ۴ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب، تأمین مالی جمعی به‌عنوان ابزاری مؤثر برای جذب سرمایه از مردم معرفی شده است، اما اشاره شده که عدم وجود چارچوب قانونی مشخص باعث کاهش اعتماد عمومی و سرمایه‌گذاران به این پلتفرم‌ها شده است (جعفری و فقیهی، ۲۰۲۴؛ میرزایی، ۲۰۲۲؛ سلام‌زاده و همکاران، ۲۰۲۵؛ سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

• **نبود نظارت دولتی:** در ایران، فعالیت‌های تأمین مالی جمعی به‌طور رسمی تحت نظارت نهادهای دولتی قرار ندارند، که این مسئله باعث نگرانی سرمایه‌گذاران و کارآفرینان می‌شود.

• **مشکلات حقوقی و قانونی:** نبود قوانین مشخص درباره حقوق و مسئولیت‌ها در پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی و همچنین چگونگی رسیدگی به شکایات و مشکلات احتمالی، مانع از گسترش این مدل می‌شود.

۴-۲-۲. عدم اعتماد عمومی به پلتفرم‌های آنلاین

یکی دیگر از چالش‌های عمده عدم اعتماد عمومی به پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی است. در ۳ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب، این مشکل به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین موانع در مسیر رشد تأمین مالی جمعی در ایران مطرح شده است. در این مقالات به وضوح اشاره شده که مردم به دلیل نبود اطلاعات شفاف و تجربه‌های منفی قبلی، نسبت به سرمایه‌گذاری در پلتفرم‌های آنلاین بی‌اعتماد هستند (فاربر و یحزکل، ۲۰۲۵؛ سلام‌زاده و همکاران، ۲۰۲۵؛ سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

نبود شفافیت در عملکرد پلتفرم‌ها: بسیاری از پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی در ایران فاقد اطلاعات دقیق و شفاف در خصوص نحوه عملکرد خود و پروژه‌هایی که برای تأمین مالی انتخاب می‌کنند، هستند.

• **تجربه‌های منفی پیشین:** در برخی موارد، سرمایه‌گذاران از مشارکت در پروژه‌هایی که نتایج مثبتی نداشته‌اند، دچار سرخوردگی شده‌اند.

۴-۲-۳. محدودیت‌های زیرساختی و فناوری

در ۲ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب، مشکلات مربوط به زیرساخت‌های فناوری و دسترسی به درگاه‌های پرداخت آنلاین امن به‌عنوان موانع اصلی در توسعه تأمین مالی جمعی در ایران اشاره شده است. این مشکلات به‌ویژه در مناطق روستایی و کمتر توسعه‌یافته کشور که دسترسی به اینترنت و تکنولوژی‌های دیجیتال محدودتر است، تأثیرگذارتر هستند.

• **مشکلات در دسترسی به اینترنت:** در برخی از مناطق ایران، دسترسی به اینترنت پرسرعت و فناوری‌های پرداخت آنلاین هنوز به‌طور کامل در دسترس نیست، که این مشکل مانع از رشد پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی می‌شود.

• **تحریم‌ها و محدودیت‌های مالی:** تحریم‌ها نیز باعث شده‌اند که بسیاری از پلتفرم‌های جهانی نتوانند به‌راحتی در ایران فعالیت کنند و همچنین پرداخت‌های بین‌المللی به‌طور کارآمد انجام نشوند.

۴-۲-۴. محدودیت‌های فرهنگی و اجتماعی

در ایران، چالش‌های فرهنگی و اجتماعی نیز وجود دارند که مانع از گسترش تأمین مالی جمعی می‌شوند. در ۳ مقاله، به این چالش‌ها اشاره شده است. به‌ویژه در جوامع سنتی، مفاهیم سرمایه‌گذاری جمعی و مشارکت مالی آنلاین برای بسیاری از

افراد ناآشنا و جدید هستند (فاربر و یحزکل، ۲۰۲۵؛ جعفری و فقیهی، ۲۰۲۴؛ میرزایی، ۲۰۲۲).

مفاهیم جدید برای سرمایه‌گذاری: در فرهنگ‌های سنتی‌تر، سرمایه‌گذاری جمعی و مشارکت در پلتفرم‌های آنلاین به‌عنوان یک مفهوم نوظهور ممکن است با احتیاط و بی‌اعتمادی مواجه شود.

• **تمایل به سرمایه‌گذاری سنتی:** بسیاری از افراد هنوز ترجیح می‌دهند که در املاک، طلا یا دارایی‌های ملموس سرمایه‌گذاری کنند تا در پلتفرم‌های دیجیتال و آنلاین که برای آن‌ها ناآشناست.

۴-۲-۵. نتیجه‌گیری چالش‌ها

تأمین مالی جمعی به‌عنوان ابزاری نوین در ایران با چالش‌ها و موانع مختلفی مواجه است که شامل نبود چارچوب قانونی مناسب، عدم اعتماد عمومی به پلتفرم‌های آنلاین، محدودیت‌های زیرساختی، و چالش‌های فرهنگی و اجتماعی می‌باشد. این چالش‌ها مانع از گسترش این مدل در ایران و بهره‌برداری کامل از پتانسیل‌های آن در راستای اقتصاد مقاومتی می‌شود. بر همین اساس، رفع این موانع ضروری است تا تأمین مالی جمعی بتواند به‌عنوان ابزاری مؤثر در تقویت اقتصاد مقاومتی ایران عمل کند.

۴-۳. الزامات سیاستی

برای بهره‌برداری مؤثر از تأمین مالی جمعی در راستای تقویت اقتصاد مقاومتی در ایران، نیاز به الزامات سیاستی و تدابیر قانونی است که موانع موجود را رفع کرده و از پتانسیل‌های این مدل تأمین مالی به‌طور بهینه استفاده شود. در این بخش، بر اساس ۵ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب، الزامات سیاستی ضروری برای گسترش و توسعه تأمین مالی جمعی در ایران بررسی شده است. این الزامات شامل مسائل قانونی، فرهنگی، و فنی هستند که باید در سیاست‌گذاری‌های آینده مدنظر قرار گیرند (امیری و همکاران، ۲۰۱۸؛ فاربر و یحزکل، ۲۰۲۵؛ میرزایی، ۲۰۲۲؛ سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

۴-۳-۱. تدوین و اجرای چارچوب قانونی شفاف

یکی از مهم‌ترین الزامات سیاستی، تدوین و اجرای قوانین شفاف برای نظارت بر پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی است. در ۴ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب، به لزوم وجود قانون‌گذاری و نظارت دولتی بر پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی تأکید شده است. بدون چارچوب قانونی مشخص، هیچ اطمینانی از نحوه تخصیص وجوه جمع‌آوری‌شده وجود نخواهد داشت و این می‌تواند به کاهش

اعتماد عمومی و سرمایه‌گذاران منجر شود (امیری و همکاران، ۲۰۱۸؛ فاربر و یحزکل، ۲۰۲۵؛ میرزایی، ۲۰۲۲؛ سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

ایجاد شفافیت: قوانین مشخص می‌توانند اطمینان دهند که وجوه جمع‌آوری‌شده برای پروژه‌ها و کسب‌وکارهای مشخص هزینه می‌شود (امیری و همکاران، ۲۰۱۸).

• **حمایت از حقوق سرمایه‌گذاران:** تدوین قوانینی که از حقوق سرمایه‌گذاران در برابر کلاهبرداری‌ها و سوءاستفاده‌ها محافظت کنند، باعث اعتماد بیشتر مردم به این مدل تأمین مالی خواهد شد (میرزایی، ۲۰۲۲؛ سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

• **آسان‌سازی فرایندهای قانونی:** قانون‌گذاری برای تسهیل فرایندهای ثبت و اجرای پروژه‌ها نیز به تسهیل عملکرد پلتفرم‌ها کمک خواهد کرد (فاربر و یحزکل، ۲۰۲۵).

۴-۳-۲. آگاه‌سازی عمومی و فرهنگ‌سازی

آگاه‌سازی عمومی و فرهنگ‌سازی در خصوص تأمین مالی جمعی نیز یکی دیگر از الزامات سیاستی مهم است. در ۳ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب، پیشنهاد شده است که دولت و نهادهای مسئول باید به آموزش و آگاهی‌رسانی در خصوص مزایا و روش‌های استفاده از تأمین مالی جمعی بپردازند. این فرهنگ‌سازی باید به‌ویژه در میان جوانان، کارآفرینان و دانشجویان صورت گیرد (جعفری و فقیهی، ۲۰۲۴؛ سلام‌زاده و همکاران، ۲۰۲۵؛ سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

افزایش اعتماد عمومی: آگاهی‌رسانی می‌تواند باعث کاهش نگرانی‌ها و بی‌اعتمادی‌های موجود در جامعه نسبت به مدل‌های آنلاین سرمایه‌گذاری شود (سلام‌زاده و همکاران، ۲۰۲۵).

• **توانمندسازی کارآفرینان:** کارآفرینان به‌ویژه در بخش‌های کوچک و متوسط، باید با ابزارهای تأمین مالی جمعی آشنا شوند تا بتوانند از این ابزارها برای جذب سرمایه استفاده کنند (جعفری و فقیهی، ۲۰۲۴؛ سلام‌زاده و همکاران، ۲۰۲۵).

• **افزایش مشارکت مردمی:** فرهنگ‌سازی می‌تواند مردم را به مشارکت در پروژه‌ها و طرح‌های اقتصادی و اجتماعی ترغیب کند (سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

۴-۳-۳. حمایت دولت از پلتفرم‌ها و ایجاد زیرساخت‌های مناسب

در ۲ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب، اشاره شده است که دولت باید به حمایت از پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی بپردازد و

الزامات می‌تواند باعث توسعه پایدار تأمین مالی جمعی در ایران شود و این ابزار را به یکی از مؤثرترین ابزارها برای تقویت اقتصاد مقاومتی در کشور تبدیل کند.

۵. نتیجه‌گیری

این مطالعه بررسی تأمین مالی جمعی و نقش آن در تقویت اقتصاد مقاومتی در ایران را با تمرکز بر فرصت‌ها، چالش‌ها و الزامات سیاستی انجام داد. بر اساس تحلیل‌های انجام‌شده، تأمین مالی جمعی به‌عنوان یک ابزار نوین در راستای تقویت اقتصاد مقاومتی ایران می‌تواند تأثیرات مثبتی داشته باشد، اما در عین حال با چالش‌هایی نیز روبه‌رو است که برای بهره‌برداری مؤثر از این ابزار باید آن‌ها را شناسایی و رفع کرد.

نتایج این مطالعه نشان می‌دهند که تأمین مالی جمعی در ایران می‌تواند فرصت‌های زیادی ایجاد کند، به‌ویژه در زمینه حمایت از استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای نوپا. این مدل تأمین مالی همچنین می‌تواند به افزایش مشارکت عمومی در پروژه‌های اقتصادی و اجتماعی و ایجاد اشتغال کمک کند. این فرصت‌ها می‌توانند در راستای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی، از جمله تقویت تولید داخلی، کاهش وابستگی به واردات و افزایش کارآفرینی در کشور مؤثر باشند.

با وجود فرصت‌های فراوان، تأمین مالی جمعی در ایران با چالش‌های زیادی مواجه است. مشکلات قانون‌گذاری و عدم وجود چارچوب قانونی شفاف، عدم اعتماد عمومی به پلتفرم‌های آنلاین، محدودیت‌های زیرساختی و موانع فرهنگی از جمله چالش‌های اصلی هستند که مانع از رشد و توسعه تأمین مالی جمعی در کشور می‌شوند. این مشکلات باید با توجه به نیازهای خاص ایران و ویژگی‌های فرهنگی و اقتصادی آن برطرف شوند.

برای بهره‌برداری کامل از پتانسیل‌های تأمین مالی جمعی و رفع چالش‌های موجود، اجرای الزامات سیاستی اساسی است. تدوین قوانین و مقررات شفاف برای نظارت بر پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی، آگاه‌سازی عمومی و فرهنگ‌سازی در خصوص مزایای این مدل تأمین مالی، و همچنین حمایت دولت از پلتفرم‌های داخلی و توسعه زیرساخت‌های فنی و مالی از الزامات ضروری برای موفقیت این مدل است. علاوه بر این، دولت باید با ارائه حمایت‌های مالی و مشاوره‌های فنی از پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی داخلی حمایت کند.

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده، توصیه می‌شود که: ۱. چارچوب‌های قانونی شفاف برای تأمین مالی جمعی ایجاد شود تا اعتماد عمومی به این مدل افزایش یابد. ۲. زیرساخت‌های فناوری و درگاه‌های پرداخت آنلاین امن برای پلتفرم‌های داخلی تقویت شوند. ۳. دوره‌های آموزشی برای آگاه‌سازی عموم مردم و کارآفرینان درباره تأمین مالی جمعی برگزار شود. ۴. پلتفرم‌های

زیرساخت‌های مناسب برای فعالیت این پلتفرم‌ها را فراهم کند. این حمایت‌ها می‌توانند به شکل تسهیلات مالی، مشاوره فنی و ایجاد تسهیلات در استفاده از فناوری‌های نوین باشند (سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

- توسعه فناوری‌های پرداخت آنلاین: برای اینکه پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی در ایران به‌طور مؤثر عمل کنند، نیاز به دسترسی به درگاه‌های پرداخت امن و زیرساخت‌های فنی مناسب دارند (امیری و همکاران، ۲۰۱۸).
- دعم و گسترش پلتفرم‌های داخلی: دولت باید به توسعه پلتفرم‌های داخلی کمک کند تا از وابستگی به پلتفرم‌های خارجی و مسائل ناشی از تحریم‌ها جلوگیری شود (سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).
- حمایت از تحقیق و توسعه: ایجاد مراکز تحقیقاتی و مشاوره‌ای برای پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی می‌تواند به آن‌ها کمک کند تا مدل‌های کسب‌وکار خود را بهینه کنند و توانمندی‌های خود را افزایش دهند (سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

۴-۳-۴. حمایت از سرمایه‌گذاران خرد

یکی از دیگر الزامات سیاستی برای گسترش تأمین مالی جمعی، حمایت از سرمایه‌گذاران خرد است. در ۳ مقاله از ۱۰ مقاله منتخب، به این نکته اشاره شده که باید سازوکارهای مناسبی برای جذب و حمایت از سرمایه‌گذاران خرد ایجاد شود تا آن‌ها بتوانند به راحتی در پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی مشارکت کنند (امیری و همکاران، ۲۰۱۸؛ جعفری و فقیهی، ۲۰۲۴؛ سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

اطمینان از بازگشت سرمایه: ایجاد سازوکارهایی برای اطمینان از بازگشت سرمایه به سرمایه‌گذاران خرد می‌تواند ترغیب‌کننده باشد (سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

- ترغیب مشارکت عمومی: با حمایت‌های دولتی، می‌توان مردم را تشویق به سرمایه‌گذاری در پروژه‌ها و طرح‌های اقتصادی کرد (امیری و همکاران، ۲۰۱۸؛ جعفری و فقیهی، ۲۰۲۴؛ سیدی و همکاران، ۲۰۲۵).

۴-۳-۵. نتیجه‌گیری الزامات سیاستی

نتایج این مطالعه نشان می‌دهند که برای بهره‌برداری مؤثر از تأمین مالی جمعی در راستای تقویت اقتصاد مقاومتی در ایران، باید مجموعه‌ای از الزامات سیاستی پیاده‌سازی شود. این الزامات شامل ایجاد چارچوب‌های قانونی شفاف، آگاه‌سازی عمومی و حمایت از پلتفرم‌ها و سرمایه‌گذاران خرد هستند. اجرای این

- 651-670. <https://doi.org/10.1080/09546553.2024.2362665>
- Hoque, M. M. (2024). Crowdfunding for innovation: a comprehensive empirical review. *Future Business Journal*, 10(1), 102. <https://doi.org/10.1186/s43093-024-00387-5>
- Jafari, A., & Faghihi, E. (2024). Beyond Oil: Strategic Tax and Investment Reforms for Iran's Economic Resilience and Diversification. *Business, Marketing, and Finance Open*, 1(5), 64-89.
- Mirzaei, M. (2022). Fintech market in Iran: an analysis of Fintech ecosystem and business models. *Middle East Development Journal*, 14(2), 323-336. <https://doi.org/10.1080/17938120.2022.2143749>
- Moritz, A., & Block, J. H. (2016). Crowdfunding: A Literature Review and Research Directions. In D. Brüntje & O. Gajda (Eds.), *Crowdfunding in Europe: State of the Art in Theory and Practice* (pp. 25-53). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-18017-5_3
- Salamzadeh, A., Hadizadeh, M., Ghasemi, Z., & Ghaffari, J. (2025). Comparative Conditions of Iran and Turkey. *Entrepreneurship in the Creative Industries: Contemporary Perspectives from the Arabian Gulf and Asia*.
- Seyedi, S. H., Najjar, A., & Seyedi, S. M. (2025). The trends of fundraising in Iranian charities: methods, drivers, and risks. *International Review on Public and Nonprofit Marketing*, 22(3), 751-784. <https://doi.org/10.1007/s12208-025-00440-1>
- Tian, J., Wei, J., Fan, W., & Wang, Y. (2024). When crowdfunding meets bank financing: Substitute or supplement? *International Journal of Production Economics*, 277, 109374. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2024.109374>
- Tugwell, P & Tovey, D. (2021). PRISMA 2020. *Journal of Clinical Epidemiology*, 134, A5-A6. <https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2021.04.008>

تأمین مالی جمعی داخلی تقویت شوند تا ایران بتواند در برابر تحریم‌ها و محدودیت‌های بین‌المللی مقاوم‌تر عمل کند. در نهایت، تأمین مالی جمعی می‌تواند به‌عنوان ابزاری مؤثر در راستای اقتصاد مقاومتی در ایران عمل کند، مشروط بر این‌که چالش‌های قانونی، اجتماعی و زیرساختی آن برطرف شوند. اجرای سیاست‌های مناسب در این حوزه می‌تواند به تحقق اهداف اقتصادی بلندمدت ایران کمک کند و کشور را در مسیر رشد پایدار و استقلال اقتصادی قرار دهد.

تضاد منافع

نویسندگان ضمن رعایت اخلاق نشر در ارجاع‌دهی، نبود تضاد منافع را اعلام می‌دارند.

منابع

- Amiri, H., Pirdadeh Beyranvand, M., Norouzi Amogin, F., & Alizadeh, S. (2018). Estimation Vulnerability and resilience indicators in Iran economy. *Quarterly Journal of The Macro and Strategic Policies*, 6(23), 434-455.
- Belleflamme, P., Omrani, N., & Peitz, M. (2015). The economics of crowdfunding platforms. *Information Economics and Policy*, 33, 11-28.
- Dehghani, M., Piwovar-Sulej, K., Salari, E., Leone, D., & Habibollah, F. (2024). The role of trust and e-WOM in the crowdfunding participation: The case of equity crowdfunding platforms in financial services in Iran. *International Journal of Emerging Markets*, 19(10), 2577-2596.
- Deng, L., Ye, Q., Xu, D., Sun, W., & Jiang, G. (2022). A literature review and integrated framework for the determinants of crowdfunding success. *Financial Innovation*, 8(1), 41.
- Farber, S., & Yehezkel, S. A. (2025). Financial Extremism: The Dark Side of Crowdfunding and Terrorism. *Terrorism and Political Violence*, 37(5),